

De vigtigste ændringer og præciseringer

– i journalføringsbekendtgørelsen af den 1. juli 2021
og de fem sektorspecifikke vejledninger

Indledning

Journalen er et vigtigt arbejdsredskab for det sundhedsfaglige personale. Journalerne bidrager til patientsikkerheden ved at skabe kontinuitet og indsigt i behandlingsforløbene, og de er afgørende for den faglige kommunikation i sundhedsvæsenet.

Den nye journalføringsbekendtgørelse og vejledningernes formål er at understøtte korrekt og brugbar journalføring. Det vil blandt andet sige, at man skal skrive det, som er nødvendigt for en god og sikker patientbehandling. Ved kun at skrive det nødvendige og gøre det så præcist som muligt er det dels nemmere at føre journal og dels mere sikkert at være patient, da alle omkring patienten nemmere kan danne sig et overblik over behandlingsforløbet og -behovet.

Rammerne for journalføring er ledelsens ansvar

Noget nyt i journalføringsbekendtgørelsen og -vejledningerne er, at det er blevet gjort tydeligere, at det er ledelsens ansvar, at de ansatte har tid, adgang, udstyr, instruktioner til og oplæring i at føre journal i overensstemmelse med bekendtgørelsen. Journalføringspligten hviler på den enkelte medarbejder, som skal føre journal over de sundhedsfaglige opgaver han/hun udfører, men det er ledelsen, der skal sørge for, at de generelle rammer er på plads, så den enkelte har mulighed for at varetage sin journalføringspligt. Ledelsen skal også sikre, at de fornødne instrukser er på plads for, hvordan journalføring skal udføres på det enkelte behandlingssted – også fx ved tekniske nedbrud.

Ledelsens ansvar for journalføringen omfatter blandt andet at:

- De ansatte har adgang til at føre journal.
- De ansatte er oplært i at føre journal.
- Det nødvendige udstyr til journalføring er til rådighed.
- De ansatte har tid til at føre journal.
- Journalerne bliver opbevaret forsvarligt i den lovpligtige opbevaringsperiode.
- Journalen bliver givet videre, fx hvis behandlingsstedet ophører.

Hvis behandlingsstedet bruger personale til teknisk bistand, fx til at indføre diktater i en patientjournal, skal ledelsen sikre:

- Mulighed for at efterkontrollere pågældende notater
- Skriftlig instruks hvis der er mere end to ansatte, der yder teknisk bistand
- At der føres tilsyn med den tekniske bistand

Sundhedspersoner kan identificeres med initialer

Det skal altid fremgå af journalen, hvem der har udført de sundhedsfaglige opgaver, men med den nye bekendtgørelse og de nye vejledninger bliver der åbnet for andre identifikationsmuligheder end det fulde navn på sundhedspersonen. Det vil nu være muligt at identificere sig ved hjælp af fx initialer eller anden identifikation under forudsætning af, at ledelsen på behandlingsstedet sørger for, at der er opdaterede lister til rådighed, hvorfra sundhedspersonerne kan identificeres ved behov. Fx kan det være nødvendigt at vide, hvem der har haft den forrige behandling, hvis en kollega har spørgsmål til den. Listerne skal opbevares i hele journalens lovpligtige opbevaringsperiode, det vil sige minimum 5 eller 10 år.

Undtagelser til journalføringspligten

Som noget nyt er det beskrevet i bekendtgørelsen, i hvilke tilfælde der ikke er journalføringspligt.

Kort fortalt er der to situationer, hvor sundhedspersoner er undtaget fra journalføringspligten:

- Hvis en sundhedsperson i fritiden yder førstehjælp, fordi han eller hun tilfældigt er til stede.
- Hvis en sundhedsperson har meldt sig til at behandle patienter ved et arrangement, fx en festival, en spejderlejr, et fodboldstævne eller lignende, og der alene er tale om afhjælpning af en ukompliceret tilstand, eller patienten bliver sendt videre til andre sundhedspersoner, fx egen læge, tandlæge eller ambulancepersonale.

Stiltiende samtykke

Reglerne om journalføring af det informerede samtykke er blevet opdateret og tydeliggjort for at lette journalføringen af samtykket. Det informerede samtykke er en af grundpillerne for det moderne sundhedsvæsen, da det sikrer patientens selvbestemmelse og inddragelse i egen behandling. Tidligere har samtykket i alle tilfælde skulle journalføres. Det er nu skrevet ind i bekendtgørelsen og vejledningerne, at et stiltiende samtykke til behandling kun skal skrives ind i journalen i nødvendigt omfang.

Stiltiende samtykke: Hvis der ikke er nogen tvivl om, at patienten samtykker til en del af et behandlingsforløb, kan samtykket være stiltiende. Dette skal alene journalføres, hvis der er øvrige omstændigheder, som gør, at der er behov for at journalføre det. Et eksempel: En patient med ondt i halsen har kontaktet sin praktiserende læge for at blive podet for halsbetændelse. Patienten kender til undersøgelsen og åbner selv munden for at få foretaget den. Her er det som udgangspunkt ikke nødvendigt at journalføre samtykket.

Der er desuden lavet en ændring, så den information, der gives til patienten i forbindelse med samtykket, fremover kun skal journalføres i nødvendigt omfang.

Overdragelse af patientjournaler i forbindelse med køb og salg af tandfaglige praksis

I den nye bekendtgørelse og vejledninger er der nye regler for overdragelse af patientjournaler ved køb og salg af praksis.

Patienterne skal give samtykke, før deres journaler kan overdrages mellem tandlæger ved salg af praksis

Ved overdragelse af praksis mellem tandlæger skal den enkelte patient informeres og give samtykke til, at deres journaler bliver overdraget fra den tandlæge, der sælger sin praksis, til den tandlæge, der overtager. Samtykket skal indhentes forudgående og individuelt for hver patient og kan gives mundtligt eller skriftligt.

Hvis patienten ikke ønsker journalen overdraget, skal journalen afleveres til Styrelsen for Patientsikkerhed til opbevaring, indtil den på et andet tidspunkt, evt. med patientens samtykke, kan overleveres til en anden tandlæge. Dette skal patienten informeres om.

Særligt for overdragelse af praksis mellem tandlæger og tandplejere

Nye regler i journalføringsbekendtgørelsen muliggør, at der kan ske overdragelse af journaler ved salg af tandlægepraksis til tandplejerpraksis og omvendt.

Når en tandplejer overtager en tandlægepraksis eller omvendt, skal patienterne informeres om, at deres journal bliver overdraget. De praktiske rammer for den nye ordning er nærmere beskrevet i vejledningen.

Fælles patientjournaler

For hvert behandlingssted skal der oprettes én journal for hver patient. Som noget nyt kan der nu oprettes en fælles patientjournal for hver patient på flere behandlingssteder, hvis behandlingsstederne har samme ledelse og foretager samme former for behandling.

De sygeplejefaglige problemområder skal kun journalføres i nødvendigt omfang

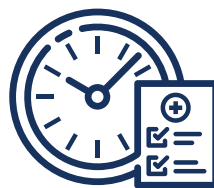
De 12 sygeplejefaglige problemområder er grundlaget for den sygeplejefaglige journalføring, men det er blevet præciseret, at det sygeplejefaglige personale kun skal journalføre de punkter, hvor der er observationer, som er nødvendige for pleje, behandling, opfølgning m.v. Tidligere har det været praksis, at det sygeplejefaglige personale noterede de problemområder, hvor der ikke var relevante observationer. Det er ændret i den nye vejledning til, at det nu kun er de nødvendige oplysninger inden for de aktuelle og potentielle problemområder, der skal journalføres.

Fravigelse af instrukser og vejledninger

Det er blevet præciseret, at man kun skal journalføre sine overvejelser, hvis man afviger væsentligt fra Sundhedsstyrelsens og Styrelsen for Patientsikkerheds vejledninger eller behandlingsstedets interne instrukser.

Regler for brug af standardfraser er blevet gjort tydeligere

I den nye bekendtgørelse og de nye vejledninger er det blevet gjort tydeligt, at sundhedspersoner gerne må bruge standardfraser i journalføringen, men at det er af afgørende betydning, at de altid skal tilpasses den enkelte patient og behandling.

Tidspunkt for journalføring

I vejledningerne er det blevet konkretiseret, at journalføringen skal ske i forbindelse med patientkontakten. Hvis det ikke er muligt på grund af andre akutte opgaver, kan journalføringen undtagelsesvist vente, men skal dog ske snarest muligt og under alle omstændigheder inden arbejdstids ophør.

Kun den, der modtager rådgivning, skal journalføre

Det er blevet gjort tydeligt i de nye vejledninger, hvem der har ansvaret for at journalføre ved råd. Hvis en sundhedsperson søger råd om en konkret behandling hos en anden sundhedsperson, er det kun den, der søger råd, der har pligt til at journalføre rådet. Den, der afgiver råd, har dog mulighed for at journalføre sin rådgivning, hvis det vurderes relevant at gøre det.

Konferencebeslutninger

Den, der fremlægger en patientbehandling på en konference, har ansvaret for, at konferencebeslutningen journalføres. Hvis behandlingsstedet har en lokal instruks, der siger noget andet, skal den lokale instruks følges. Hvem der har truffet beslutninger om behandlingen på konferencen, skal også journalføres.

Kun den, der overtager en opgave skal journalføre

Det er som udgangspunkt altid den, der udfører en sundhedsfaglig opgave, som har ansvaret for at føre journal. Hvis man får overdraget en opgave fra en anden sundhedsperson, er det kun den, der udfører opgaven, som skal journalføre. Når en sundhedsperson overdrager en opgave til andre sundhedspersoner, er det altså modtageren af opgaven, der skal journalføre den. Dette gælder også, når overdragelsen af opgaver foregår mundtligt. Den, der overdrager opgaven, er ikke forpligtet til at kontrollere modtagerens journalføring.

Plejepersonale og pædagogisk personale er skrevet ind i vejledningen for sygeplejefaglig journalføring

Pædagogisk personale på fx bosteder, der udfører sundhedsfaglige opgaver, har også journalføringspligt. Dette er blevet gjort mere tydeligt i vejledningen for sygeplejefagligt personale gennem formuleringer, der understreger, at journalføringspligten ikke kun gælder for autoriseret sundhedspersonale, men for alt personale, der udfører sundhedsfaglige opgaver rettet mod den enkelte borger eller patient.

Det pædagogiske personale får – ligesom de autoriserede faggrupper – deres egen indgang på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside om journalføring, hvor de kan finde information om de journalføringsregler og -principper, der er relevante for deres faggruppe.

Journalføring af behandling som led i forskning

Det er blevet præciseret, at behandling af patienter, der sker som led i forskning, skal journalføres. Det vil sige, at behandling, medicinering, prøveresultater m.v. skal føres til journal, så der kan tages hensyn til det i patientforløbet.

Ved blindede forsøg eller ved beskyttede forskningsresultater skal der som minimum stå i journalen, at patienten indgår i et forsøg, hvem der er ansvarlig for behandlingen samt kontaktoplysninger.

Hvis patienten indgår i forsøg, der ikke er relevante for patientens diagnoser eller behandling i øvrigt, er det ikke nødvendigt at føre journal over dette, fx ved raske patienter, der deltager i forsøg.

Video- og lydoptagelser

Lydoptagelser og videooptagelser, som er optaget til brug for behandling af en patient, kan henvises til som bilag, men kan ikke erstatte skriftlige journaloptagelser.

Lyd- og videooptagelser, som alene er optaget af administrative årsager som fx kvalitetskontrol, udvikling, oplæring m.v., er ikke en del af journalen og er derfor ikke omfattet af journalføringsreglerne.